gemeente roerdalen

Raadsvoorstel

Zaaknummer	Z24-042445
Onderwerp:	Definitie en agenda bestaanszekerheid
Datum:	23 december 2024
Indiener agendapunt:	College van Burgemeester en wethouders Roerdalen
Portefeuillehouder:	L. Vestjens
Gevraagd besluit:	1. Het visiedocument 'Bestaans(on)zekerheid in Roerdalen' vast te stellen, 2. Voor het jaar 2025 € 300.000 beschikbaar te stellen uit de reserve Armoedefonds, 3. Voor het jaar 2026 € 200.000,- beschikbaar te stellen uit de reserve Armoedefonds, 4. Bijgaande begrotingswijziging nr BW2025-4 vast te stellen.
Bijlage(n):	1. Raadsbesluit 2. Begrotingswijziging nr BW2025-4 3. Visiedocument met meerjarige gemeenschapsopgave (Zuyd)

Toelichting bij het raadsvoorstel

1. Onderwerp

Het verbeteren van de bestaanszekerheid in onze gemeente is één van onze belangrijkste maatschappelijke opgaven. Dit voorstel gaat over de definitie van bestaanszekerheid en de agenda voor 2025. Deze zijn in samenwerking met inwoners en maatschappelijke organisaties tot stand gekomen. Dit voorstel gaat ook over de inzet van het armoedefonds. Daarmee voeren we uw motie 2024-01 uit. Daarin vraagt u om een concrete aanpak en inzet van de resterende middelen uit het armoedefonds.

2. Inleiding

De aanpak van (verborgen) armoede is al jaren een belangrijk aandachtspunt. Het verbeteren van de bestaanszekerheid van onze inwoners gaat over meer dan alleen het tegengaan van armoede. Er zijn in onze gemeente veel inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties betrokken bij bestaans(on)zekerheid. Daarom hebben we ervoor gekozen de definitie van bestaanszekerheid niet zelf te bepalen. Het betekent ook dat de gemeente niet alleen moet bepalen wat nodig is om bestaanszekerheid te verbeteren of om bestaansonzekerheid tegen te gaan. Daarom werken we opgavegericht en samen met alle betrokkenen. Zowel met de mensen die zelf ervaring hebben met bestaansonzekerheid als organisaties die bijdragen aan het verbeteren van bestaanszekerheid. Samen hebben we in de periode september tot eind

november 2024 in vier bijeenkomsten gewerkt aan een definitie, een agenda voor 2025 en een doorkijk naar 2026 en verder. Het resultaat delen we ter goedkeuring met uw raad.

Ook heeft uw raad ons gevraagd -middels amendement 2022A14 en 2021A11- om kwetsbare doelgroepen die dreigen tussen wal en schip te vallen extra te ondersteunen. Naar aanleiding hiervan is de *regeling tegemoetkoming meerkosten chronisch zieken* in 2024 geïmplementeerd. Hierover ontvangt het college een separaat voorstel. We evalueren de regeling in Q2 2025 en doen, indien nodig, een voorstel voor een structurele aanpak. Dit nemen we mee in de Kadernota 2026.

Rol van Zuyd Hogeschool
We hebben Zuyd Hogeschool gevraagd om ons te ondersteunen met kennis over bestaanszekerheid en met ondersteuning in het proces. Doordat Zuyd de bijeenkomsten faciliteerde, hadden wij de ruimte om vanuit gelijkwaardigheid mee te doen in de gesprekken. Daarnaast leverde de Zuyd ons waardevolle inzichten in de aanpak van het proces. Voor de deelnemende inwoners en organisatie werd duidelijk dat de gemeente wil leren en dat we open staan voor nieuwe vormen van samenwerking.

Variatie in deelnemers
Via loting nodigden we vijfhonderd willekeurig gekozen inwoners persoonlijk uit om mee te doen aan de gesprekken. Ongeveer 15 van hen deden mee aan één of meerdere gesprekken. Daarnaast deden ondernemers en diverse maatschappelijke organisaties mee. Iedere avond waren de meeste raadsfracties vertegenwoordigd. De startbijeenkomst werd bezocht door ca 75 mensen. Tijdens de vervolgbijeenkomsten waren telkens gemiddeld 35 mensen aanwezig.
Via een enquête en gesprekken bij groepen en organisaties zoals Oké Roerdalen, de Overwegingsgroep en Samenspraak kregen we ook input van inwoners die niet zelf naar de bijeenkomsten zijn gekomen.

Inhoud en opbrengst van de vier bijeenkomsten
- De startbijeenkomst op 3 september stond in het teken van kennismaken, een eerste verkenning van het thema en gezamenlijke afstemming van de aanpak tot eind 2024;
- Op 17 september spraken we over de definitie van bestaanszekerheid en inventariseerden we actiepunten voor de korte termijn (2025) en langere termijn (2026 en verder);
- Op 28 oktober maakten we een top vier van de acties die het beste in 2025 kunnen worden aangepakt. We spraken ook over de rolverdeling en keken terug op het proces en de samenwerking;
- Tijdens de slotbijeenkomst op 12 november bespraken we de opbrengst van alle bijeenkomsten. We checkten of dit volledig was en of het alle inbreng goed verwerkt was. Daarnaast blikten we vooruit op het vervolg.

Het visiedocument ‘Bestaans(on)zekerheid in Roerdalen’ is toegevoegd aan dit voorstel. In dit document wordt de gedragen definitie van bestaanszekerheid en bestaansonzekerheid vanuit verschillende perspectieven gegeven.

De onderwerpen waar we mee gaan starten in 2025 zijn:

1. Versimpel regels & procedures voor mensen die het nodig hebben (‘handel naar de geest van de wet en niet naar de letter’);
2. Zorg voor een eenduidige en begrijpelijke werkwijze en communicatie (‘doe wat je zegt en zeg wat je doet’);
3. Zorg voor een bereikbare en toegankelijke gemeente. Ontwikkel ‘1-Loket’, waar mensen terecht kunnen die elders (in het systeem) niet in aanmerking komen voor hulp of ondersteuning;
4. Begin bij de jeugd (inclusief ouders/verzorgers).

Aanvullend op deze vier onderwerpen kijken wij naar best practices en experimenten in verschillende gemeenten in het land, met als doel het verminderen van bestaansonzekerheid of het vergroten van bestaanszekerheid. In Arnhem is men bijvoorbeeld dit jaar gestart met het aflossen van problematische schulden van 50 huishoudens in de gemeente. Het experiment in Arnhem duurt twee jaar. Een van de vragen die op tafel liggen, is wat het wegnemen van schulden op langere termijn betekent voor de bestaanszekerheid van de deelnemers.

Deze thema’s werken we samen met betrokken inwoners en organisaties verder uit naar concrete acties, pilotprojecten en experimenten. Op die manier ontdekken we wat werkt en wat niet en kijken we bij succesvolle pilots naar een structureel vervolg. Met als doel dat iedere inwoner in Roerdalen passende en toegankelijke ondersteuning krijgt en weet waar hij daarvoor terecht kan.
Voor de agenda 2026 en verder zijn vooral bouwstenen verzameld van vraagstukken, signalen, behoeften en mogelijke oplossingsrichtingen, die we jaarlijks willen prioriteren en oppakken.

Als laatste doen we een voorstel voor de inzet van de reserve ‘armoedefonds’, dat door de gemeenteraad is toegezegd. Hiermee geven we meteen uitvoering aan de motie 2024-01 waarin wordt gevraagd om een plan van aanpak voor de inzet van deze reserve.

3. Beslispunten

De raad besluit:

1. Het visiedocument ‘Bestaans(on)zekerheid in Roerdalen’ vast te stellen,
2. Voor het jaar 2025 € 300.000 beschikbaar te stellen uit de reserve Armoedefonds,
3. Voor het jaar 2026 à € 200.000,- beschikbaar te stellen uit de reserve Armoedefonds,
4. Bijgaande begrotingswijziging nr BW2025-4 vast te stellen.

4. Argumenten

4.1 De definitie en agenda bestaanszekerheid zijn het resultaat van een interactief proces met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties.
Met de vaststelling van de definitie en agenda doen we recht aan het proces dat is gelopen met de verschillende partijen. We hebben dit proces vormgegeven volgens onze aanpak ***Samen Doen***, en daarmee de mogelijkheid geboden aan alle partijen om mee te denken en te doen. Het resultaat van dit proces is daarmee een gedragen aanpak.

4.2 Met deze agenda kiezen we voor de meest kansrijke onderwerpen om nu aan te pakken.
De onderwerpen op de agenda 2025 zijn volgens de deelnemers de meest belangrijke en urgente zaken om aan te pakken. Daarmee geven zij naast de noodzaak, ook de draagkracht van de thema's aan. De betrokkenheid en energie van de deelnemers ligt bij deze onderwerpen.

4.3 Deze agenda biedt ruimte voor een innovatieve aanpak die we naast de reguliere aanpak kunnen ontwikkelen.
Deze agenda maakt het mogelijk om samen met inwoners en organisaties een innovatieve aanpak te ontwikkelen, zonder de reguliere aanpak meteen te moeten aanpassen. We kunnen samen onderzoeken wat werkt en vervolgens de reguliere aanpak (basisdienstverlening) aanpassen met de werkende elementen.

4.4 Met inzet van het Armoedefonds kunnen we gericht bijdragen aan het verminderen van bestaansonzekerheid in Roerdalen.
Met de inzet van middelen uit het Armoedefonds kunnen we ervoor zorgen dat inwoners die momenteel leven in bestaans(on)zekerheid, tijdelijk extra (financiële) ondersteuning krijgen. Dit biedt mensen de kans om los te komen van de uitzichtloosheid die een hoge mate van (financiële) stress met zich meebrengt en komt er ruimte voor structurele oplossingen.

4.5 Met dit voorstel geven we uitvoering aan motie 2024-01.

5. Kanttekeningen

5.1 Aanpak van Bestaans(on)zekerheid is een meerjarige opgave.
De aanpak Bestaan(on)zekerheid is een meerjarige opgave die we jaarlijks samen met inwoners opnieuw bekijken. Dat zou kunnen betekenen dat er nieuwe (andere) thema's prioriteit kunnen krijgen. In dat geval zorgen we ervoor dat huidige thema's afgerond en waar nodig geborgd zijn in het reguliere beleid.

5.2 Inzet van het armoedefonds door middel van pilotprojecten kan leiden tot de wens voor structurele inzet van middelen.
In het geval dat we na evaluatie zien dat een pilotproject bijdraagt aan een vermindering van bestaansonzekerheid, kan dit in sommige gevallen leiden tot de wens om het project structureel in te zetten. De middelen in het Armoedefonds zijn echter incidentele middelen. Daarmee bestaat het risico dat we een succesvolle pilot na twee jaar (2027) niet kunnen

vervolgen zonder de inzet van structurele middelen. Daarom zorgen we vóór het aflopen van de pilotprojecten voor helder inzicht in de effecten, zowel maatschappelijk als financieel, zodat de raad hier een afgewogen besluit over kan nemen.

6. Financiën

De reserve Armoedefonds bedraagt momenteel € 500.000. Met dit voorstel koppelen we dit budget aan de uitvoering van de agenda bestaanszekerheid.

Opgavegericht werken, betekent samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties werken aan verbetering van de bestaanszekerheid. We experimenteren en doen pilots. Dit betekent dat we budget uit het armoedefonds koppelen aan actiepunten, zonder gedetailleerde projectbegroting. Daarnaast zorgen we voor experimenteerbudget voor inwoners en ondernemers. Dit biedt hen de mogelijkheid initiatief te nemen en bij te dragen aan verbeteren van de bestaanszekerheid in Roerdalen.

We doen een inschatting van de uitgaven in 2025 en stellen voor om het restant van het reservefonds Armoedebestrijding volledig in te zetten voor de uitvoering van de meerjaren gemeenschapsagenda Bestaans(on)zekerheid 2025 en verder. Jaarlijks verantwoorden we de inzet van het fonds. We geven inzicht in de resultaten en bepalen wat nodig is om structureel te verankeren in onze begroting.

	Begrotingsjaar 2025	*Jaren 2026 en verder*
1. Versimpelen regels en procedures (aanpassen regelingen i.s.m. MER)	€ 50.000,-	0
2. Ontwikkelen van ‘1 loket’ - inclusief werkbudget, samen met inwoners	€ 100.000,-	50.000
3. Pilot verminderen bestaans(on)zekerheid (uitvoerings- en werkbudget)	€ 100.000,-	100.000
4. Experimenteren samen met inwoners / jeugd en eenduidige werkwijze (uitvoerings- en werkbudget)	€50.000,-	50.000
Restant Armoedefonds:	*€ 200.000,-*	*0,-*

7. Eerdere besluitvorming

Op 21 november 2023 is er een raadsinformatiebrief over de eerste verkenning door middel van interviews met maatschappelijke partners, belangrijkste sleutelfiguren en inwoners Vergaderingen - Collegevergadering - 21 november 2023 - iBabs.
Op 10 november 2022 heeft de gemeenteraad de reserve armoedefonds ingesteld, middels Amendement 2022A14. Overzichten - Amendementen - Amendement 2022A14 - In 2023 € 500.000,- storten in reserve Fonds Armoedebestrijding - iBabs
Op 21 november 2023 stuurden we u een raadsinformatiebrief over armoede en bestaanszekerheid : Document Roerdalen - 39700-206898 Raadsinformatiebrief: Armoede en bestaanszekerheid - iBabs Publieksportaal (bestuurlijkeinformatie.nl)

Op 18 april 2024 nam u een motie aan over de inzet van de resterende middelen uit het Armoedefonds : Overzichten - Moties - Motie 2024M01 Reserve armoedefonds in stand houden en concreet plan van aanpak - iBabs

Op 20 augustus stuurden we u een raadsinformatiebrief over de aanpak van bestaanszekerheid: Overzichten - Raadsinformatiebrieven - Aanpak bestaanszekerheid - iBabs

In het coalitieakkoord en de Kadernota 2024 en 2025 wordt bestaanszekerheid als een van de drie maatschappelijke opgaven genoemd.

8. Communicatie

Communicatie is het hele proces een belangrijk aandachtspunt geweest. Door de opzet met bijeenkomsten, enquête, gesprekken en berichtgeving in onze gemeentelijke communicatiemiddelen wilden we zoveel mogelijk inwoners bereiken. Zuyd Hogeschool heeft ons geadviseerd over deze aanpak en gereflecteerd op de communicatie en samenwerking met inwoners

Bij dit voorstel zit een visiedocument dat bedoeld is voor de gemeenteraad. We zorgen voor een publieksversie die het voor alle inwoners makkelijk moet maken om een beeld te krijgen van de agenda Bestaanszekerheid. Die wordt breed verspreid in de gemeente. Daarmee geven we enerzijds inzicht in de opbrengst tot nu toe. Anderzijds zullen we hierbij opnieuw een uitnodiging doen om mee te doen aan de vervolgacties.

Een van de vier actiepunten gaat over communicatie. We werken samen aan het verbeteren van de communicatie over bestaanszekerheid, vooral gericht op inwoners die we nu nog onvoldoende bereiken. Communicatie is hiermee een belangrijk onderdeel bij elk actiepunt op de (meerjaren)agenda. Daarmee blijft Samen Doen een belangrijke basis voor de vervolgaanpak.

Na vaststelling van de agenda Bestaans(on)zekerheid 2025 en verder, maken we een publieksversie die we breed delen via de gemeentelijke communicatiekanalen. Geïnteresseerden kunnen zich ook in 2025 aanmelden via het email adres samendoen@roerdalen.nl.

9. Planning en uitvoering

De onderwerpen waar we mee gaan starten in 2025 zijn:

1. Versimpel regels & procedures voor mensen die het nodig hebben (‘handel naar de geest van de wet en niet naar de letter’);
2. Zorg voor een eenduidige en begrijpelijke werkwijze en communicatie (‘doe wat je zegt en zeg wat je doet’);
3. Zorg voor een bereikbare en toegankelijke gemeente. Ontwikkel ‘1-Loket’, waar mensen terecht kunnen die elders (in het systeem) niet in aanmerking komen voor hulp;
4. Begin bij de jeugd (inclusief ouders/verzorgers).

Bovenstaande onderwerpen pakken we samen op met inwoners, organisaties en ondernemers. Soms is de gemeente leidend soms een inwoner of organisatie. In het visiedocument stellen we een meerjarige aanpak voor met jaarlijkse cycli. Dat betekent dat we onderwerpen voor 2025 in werkgroepen, samen met inwoners, verder uitwerken en prioriteren met een meerjarige doorkijk. We evalueren jaarlijks, sturen waar nodig bij en verankeren wat werkt in onze reguliere aanpak.

Het jaarlijks evalueren en bijsturen doen we samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. We kijken naast de inhoudelijke doelen en resultaten, ook naar het proces, de samenwerking en rolverdeling gemeente en samenleving.

10. Privacy

Er worden geen persoonsgegevens verwerkt in dit voorstel. Eventuele uitspraken en citaten die worden gebruikt in de tekst, zijn met de deelnemers afgestemd.

11. (Wettelijk en/of beleidsmatig) kader

Met dit voorstel concretiseren we het coalitieprogramma en de kadernota, waarin al werd geschreven over de maatschappelijk opgave bestaanszekerheid.

12. Bijlagen

1. Raadsbesluit
2. Begrotingswijziging nr BW2025-4
3. Visiedocument ‘Bestaans(on)zekeheid in Roerdalen’ (Hogeschool Zuyd)

Sint Odiliënberg,

Burgemeester en wethouders van Roerdalen,

De secretaris, De burgemeester,

J.J.W.M. L’Ortije mr. M.D. de Boer-Beerta